

Számot vetve eddigi munkásságommal dolgozatom témájának egy régebbi sorozatomat választottam. Írásommal nem is annyira a két kép körüljárása, elemzése a célom, hanem inkább egy olyan viszonyítási, vagy ha úgy tetszik forduló pont kijelölése, melyhez képest én magam is könnyebben el tudok igazodni eddigi és jövőbeli tevékenységem eredményei közt.

Az elmúlt évek alatt több festészeti tendencia hatásának is engedtem. Korábban egy olyan radikálisan körülhatárolt nyelvezettel próbálkoztam, amely hosszútávon nem tűnt folytathatónak számomra. Ezek a munkák egyszerű vizuális szerkezetekre épültek, melyeket elég egyértelmű, olykor szokatlan fogalmi játékokkal próbáltam még szilárdabb alapokra helyezni. A képen szereplő tárgyak funkciója illetve a hozzájuk kapcsolódó jelentéshalmaz megkérdőjeleződött, átértékelődött azáltal, hogy kiemeltem és a megszokottól eltérő kontextusba helyeztem őket. Ezeket az új kapcsolatokat igyekeztem minél tisztábban megfogalmazni, minél kevesebb képi elemből összerakni. Így az ábrázolt tárgyak szerepe mondhatni szinte jelszerűvé redukálódott, ami egy leegyszerűsített és nagyon koncentrált, már-már plakátszerű képi világhoz vezetett. Ezzel a módszerrel sikerült kiemelni egyet-egyét a tárgyokról, fogalmakról való gondolkodás lehetséges formái közül. Célom mindezzel a megszokott értelmezési tartományok tágítása volt. Ezek az alkotások jellemzően egymaguk külön-külön is megállták a helyüket. Ez alatt azt értem, hogy nem volt a kezemben egy olyan összetartó erő, amellyel a részeket úgy tudtam volna egyszerre egészként is kezelni, hogy közben a köztük lévő kapcsolatot is nyilvánvalóvá teszem.

Csakhamar rá kellett jönnöm azonban, hogy az általam használt asszociációs képek zártsága és merevsége szinte teljesen levált saját személyes festői elképzeléseimről. A sokszorosan átgondolt minimálisra csupaszított koncepciók az alkotások képi világát is egyértelműen rögzítették. Ez a gondolati és vizuális véglegesítés kevés játékra adott lehetőséget, szinte már a kivitelezés megkezdésekor lezárta a megvalósításig elvezető utat. Az alkotói folyamat így tulajdonképpen már a tervezéssel lezárult. Világossá vált számomra, hogy ez a

módszer tehát sem a művész, sem a befogadó számára nem hagy elegendő mozgásteret.

Kiutat kerestem ebből a zsákutcából. Megpróbáltam visszatérni saját festői habitusomhoz, amelytől az évek során oly távol kerültem. Először is vissza kellett csempésznem valahogyan a személyesség és nyitottság érzését a készítés folyamatába is anélkül, hogy az átcsúszna az előzőekben tárgyalt túlzott tárgyilagosság ellentétébe, a pusztán emocionálisan irányított festésmód kategóriájába (ugyanis azzal megint csak nem tudtam volna hosszabb távú kapcsolatra lépni). Megoldásként számtalan lehetőség kínálkozott. Legjobb gyógyírnak a tér, mint lehetséges téma feldolgozása bizonyult. A tér megjelenítése mindig hordoz magában egyfajta intimitást. A teret ábrázoló alkotásokat nem csupán a bennük elhelyezett kisebb nagyobb elemekhez fűződő egyéni viszonyunk tölti fel szubjektivitással. A személyesség illúziója sokkal inkább az adott tér kiválasztásával magyarázható. A lehetőségek feltérképezése nem történhet meg pusztán objektív viszonyok között, a döntés önkényessége megköveteli a szubjektivitás élményét is. Lehetetlen az egyéni intenciók kiiktatása, mely óhatatlanul személyessé teszi az alkotást. Ugyanez a jelenség talán még erőteljesebben jut érvényre, amikor meghatározzuk és „belakjuk” a térnek azt a részét, amellyel foglalkozni kívánunk. Ez a felismerés jelenleg is inkább csak lappangva és úgy gondolom, hogy még nem a maga teljességében mutatkozik meg munkáimban, mindenestre fontos gondolat számomra, amely szabadabb mozgásteret kínálva kiutat mutatott eddigi kudarcra ítélt alkotói módszeremből és továbbra is érlelődik bennem.

Ehhez hasonló tanulságokkal a zsebemben munkához is láttam. A kezdeti, több képen is átvonuló bátortalan tapogatózás után hozzákezdtem a „Keretek” megfestéséhez. Néhány kevésbé sikeres próbálkozástól eltekintve úgy érzem ezzel a sorozattal jutottam a legtávolabbi a bevezetőben vázolt problémák megoldásában. Annak ellenére, hogy úgy gondolom azóta születtek erősebb munkáim is, fontos állomásnak tartom ezt a két képet. Nem csak azért, mert festése közben olyan tanulságokkal gazdagodtam, amelyek a leginkább előre

lendítettek abból a fajta festészetből, amiből kiutat kerestem, hanem azért is, mert a Keretek egy olyan stabil pontot szögez le, ahonnan nézve jelenlegi és talán későbbi műveim is áttekinthetőbbé válnak.

Mindenképpen szerettem volna valahogy beépíteni a tériség élményével kapcsolatos elképzeléseimet, de még mindig nem tudtam, vagy talán nem is akartam szabadulni az egyszerű és tömör megfogalmazástól. A tér jelzésének szándéka kiindulásként szolgált munkám megkezdésekor. Szerettem volna a figuralitás határain belül maradva egy olyan szerkezetet megvalósítani, amely erős térbeliségével újabb értelmezési lehetőségek felé nyit. Erre a célra a környező tárgyi világból kiragadva egy már önmagában is egyszerű geometrikus elemet, a keretet használtam fel. A tárgy meghatározásánál a szimbolikus jelentéseknek nem szántam túl nagy szerepet. Ugyan nem zárkozom el teljesen a téma esetleges kritikus, némiképp negatív felhangú tartalmaitól sem, mégis számomra nem ez volt az elsődleges szempont, amikor a keretekre esett a választásom. Ezt némiképp talán a címadás is igazolja. Szándékos az egyszerű, világos cím, ami nem kategorizálja magát a keret típusát sem, így aztán szabadon érthetünk rajta művészetre utaló üres kereteket, vagy akár hétköznapi ablakkereteket is. A lényeg számomra inkább ezeknek a megsokszorozódásával keletkezett optikai és tartalmi változások vizsgálata volt.

A halmozás, a formák irreális és indokolatlan sokasága felveti az egyes, (illetve az egyén) értelmezhetőségének lehetőségeit az egész viszonyához képest, és elmozdít a tárgyról való gondolkodásunk megszokott módszereitől. Ez a fajta nézőpont különösen kapóra jött nekem, hiszen akkor éppen azon dolgoztam, hogy az eddigiekkel ellentétben munkáimmal olyan képi rendszert alakítsak ki, melyben a részek nem különálló, hanem összefüggő egységekként, egymásra utalva, egymást magyarázva váljanak érthetővé. Érdekes volt megfigyelni, hogy az azonos tárgyi elemek ismétlődése milyen formai és tartalmi módosulásokat idéz elő. Ezeket figyelembe véve a kompozíciót a hatások kiélezésére építettem. Míg a jelentés szintjén a tautológia gyengíti az alkotóelemeket (vagy legalábbis csak látszólag) addig a kompozíció és a térhasználat szempontjából kifejezetten erősíti őket. Ezt az ellentmondást erősítendő, hogy úgy próbáltam elrendezni ezeket az azonos formájú és tónusú

kereteket a képen, hogy azok egy erőteljes és dinamikus térélményt hozva egyszerre keltsék az esetlegesség és a rendezettség élményét. A formákat igyekeztem tisztán és világosan megfogalmazni. A homogénebb sötét felületbe vetett világosabb tónusú, helyenként egy-két színnel megtört fehér keretek darabossága erős kontrasztot alkot, amely még tovább mélyíti a teret. Nagy lelkesedéssel és némi sikerélménnyel töltött el festés közben, ahogyan csupán néhány kemény, koncentrált ecsetvonással ilyen egyszerűen kibonthatók egy látszólag bonyolultnak tűnő struktúrát. A világos keretek így szinte feloldódtak a geometrikus hálózat sűrűjében, úgy, hogy közben mégis megőrizték „felismerhetőségüket” tárgyi megjelenésüket.

Ez a feszültség ígéretes eszköznek bizonyult, amely jelenlegi munkáimra is rányomta bélyegét. Mindezt számba véve a Keretek két olyan munkát jelent számomra, amelyből mostani terveim és elgondolásaim lendületet nyertek és az ott levont következtetések máig meghatározzák tevékenységemet.